

СЕКЦІЯ 1

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ В ЕКОНОМІЦІ, МЕНЕДЖМЕНТІ ТА МАРКЕТИНГУ

К.е.н., доц. Артамонова Н.С., Череп В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Обґрунтування актуальності проблеми. Нові умови господарювання для українських підприємств виявилися досить складними та неочікуваними, що призвело до суттєвого зниження обсягів виробництва по багатьом стратегічним галузям, включаючи машинобудування. Результатом стало зниження конкурентоспроможності переважної частини вітчизняних підприємств, втрата сировинних ринків і ринків збуту, галузевих і міжгалузевих зв'язків, неможливість забезпечити рентабельне виробництво при сформованих фінансово-економічних умовах діяльності підприємства через непомірні накладні витрати, безперспективні види виробництва, значну кредиторську заборгованість й збитки минулих років.

Основна системна проблема більшості підприємств України може бути охарактеризована, як їхня структурно-функціональна незбалансованість по декільком напрямкам:

- відсутність ефективної системи менеджменту в частині управління фінансами, виробництвом, збутом, постачанням, кадрами;
- нерозвиненість інфраструктури ринку (відсутність реального моніторингу, дистриб'юторської системи, логістичного сервісу, транспортного обслуговування тощо);
- високий знос основних фондів, їх низький технічний рівень, відсутність устаткування, придатного до переналагодження без значних видатків для впровадження ресурсозберігаючих технологій; застаріла технологічна база;
- низький кадровий потенціал (втрата кваліфікованих робітників та недостатність професійних менеджерів);
- недостатня автоматизація й комп'ютеризація виробничого процесу;
- істотна недостача інвестицій упродовж ряду років, яка пов'язана з високим строком окупності;
- відсутність інноваційних технологій і системи якості на підприємствах відповідно до міжнародних стандартів.

Для подолання негативних тенденцій, збереження конкурентних позицій на ринку, вітчизняним підприємствам необхідно удосконалити систему управління та прийняття управлінських рішень на базі застосування інструментів управлінського обліку та контролінгу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науково-методичну й інструментальну базу для підтримки основних функцій управління: планування, контролю, обліку й аналізу досліджували відомі зарубіжні та вітчизняні вчені, а саме: П. Хорват, Х.Ю. Кюппер, Й. Вебер, Д. Хан, М. Лукашевич, С. Рубцов, А.Л. Шеремет, І.Є. Давидович, Л.А. Сухарева та інші. Усі вони внесли значний вклад у теоретичне обґрунтування необхідності впровадження контролінгу на сучасних підприємствах та

практичне застосування його інструментів. Однак, життя не стоїть на місці і нові виклики сучасних реалій потребують нових підходів щодо впровадження й застосовують інноваційних методів до обліку, аналізу, контролю задля підвищення ефективності управлінської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управлінський облік - це система збору й угруповання фінансової й нефінансової інформації, на основі якої менеджери приймають рішення для досягнення цілей організації. Дані управлінського обліку використовуються для “внутрішнього споживання” та відображають виробничу, фінансову, комерційну діяльність підприємства.

Управлінський облік можна визначити як інтегровану систему внутрішньогосподарського обліку, що надає інформацію про витрати й результати діяльності як усього підприємства, так і його окремих структурних підрозділів, призначену для прийняття тактичних (оперативних) і стратегічних (прогнозних) управлінських рішень[1].

Основні аспекти прийняття управлінських рішень представлені у рамках управлінського обліку (рис.1.).

До сучасних інструментів управління витратами відносяться:

1. Standard Costing – передбачає нормативний метод обліку витрат, формування повної собівартості (всі накладні видатки розподіляються між виробленою підприємством продукцією) і управління собівартістю за відхиленнями.

2. Direct Costing – система, яка заснована на маржинальній моделі управління витратами й цінами через формування неповної собівартості. При цьому прямі витрати узагальнюються по видах виробів, непрямі збираються на окремому рахунку й списуються на загальний результат того звітного періоду, у якому вони виникли.

В основу цієї системи був закладений принцип підрозділу витрат на постійні, змінні та маржинальні. При системі Direct Costing собівартість продукції планується й ураховується в частині одних лише змінних витрат. За своїм характером вони є виробничими й у вартість продукту їх включають переважно прямим шляхом. Постійні ж витрати в собівартість продукції не включають, а списують на результати діяльності того періоду, у якому вони виникли. Різниця між виторгом і змінними витратами або сума прибутку й постійних витрат являє собою маржинальний дохід підприємства.

Величина валової маржи (суми покриття) необхідна для визначення того, чи вистачить доходів для покриття постійних витрат. У випадку, якщо валова маржа більше постійних витрат утвориться прибуток, менше – підприємство працює у збиток. Маржинальний дохід допомагає визначити ціну беззбиткової реалізації продукції, сформувати оптимальну виробничу програму підприємства, забезпечити дієвий контроль за рівнем витрат самого підприємства та оцінити ефективність його організаційно-управлінської структури.

3. Target Costing – формування собівартості нової для підприємства продукції, виходячи із планованої ринкової ціни й очікуваної прибутковості продажів. Система заснована на зниженні витрат і превентивному контролі витрат на стадії проектування й розробки продукту, а також калькулюванні цільової собівартості відповідно до ринкових реалій. Попередньо встановлена ціна реалізації визначається за допомогою маркетингових досліджень, тобто фактично є очікуваною ринковою ціною продукту або послуги. ТС визначає саме ринкову складову в системі управління витратами високотехнологічної продукції, враховуючи її конкурентноздатність та інноваційну спрямованість. [4].

4. Kaizen Costing – поступове вдосконалення якості бізнесів-процесів, а також безперервне зниження собівартості, що використовується для досягнення цільової собівартості й забезпечення прибутковості виробництва. Основу системи Kaizen становлять організаційні заходи, що залучають менеджерів всіх рівнів, інженерів,

техніків і робітників у процес безперервного пошуку поліпшень і підвищення ефективності прямо на своїх робочих місцях.

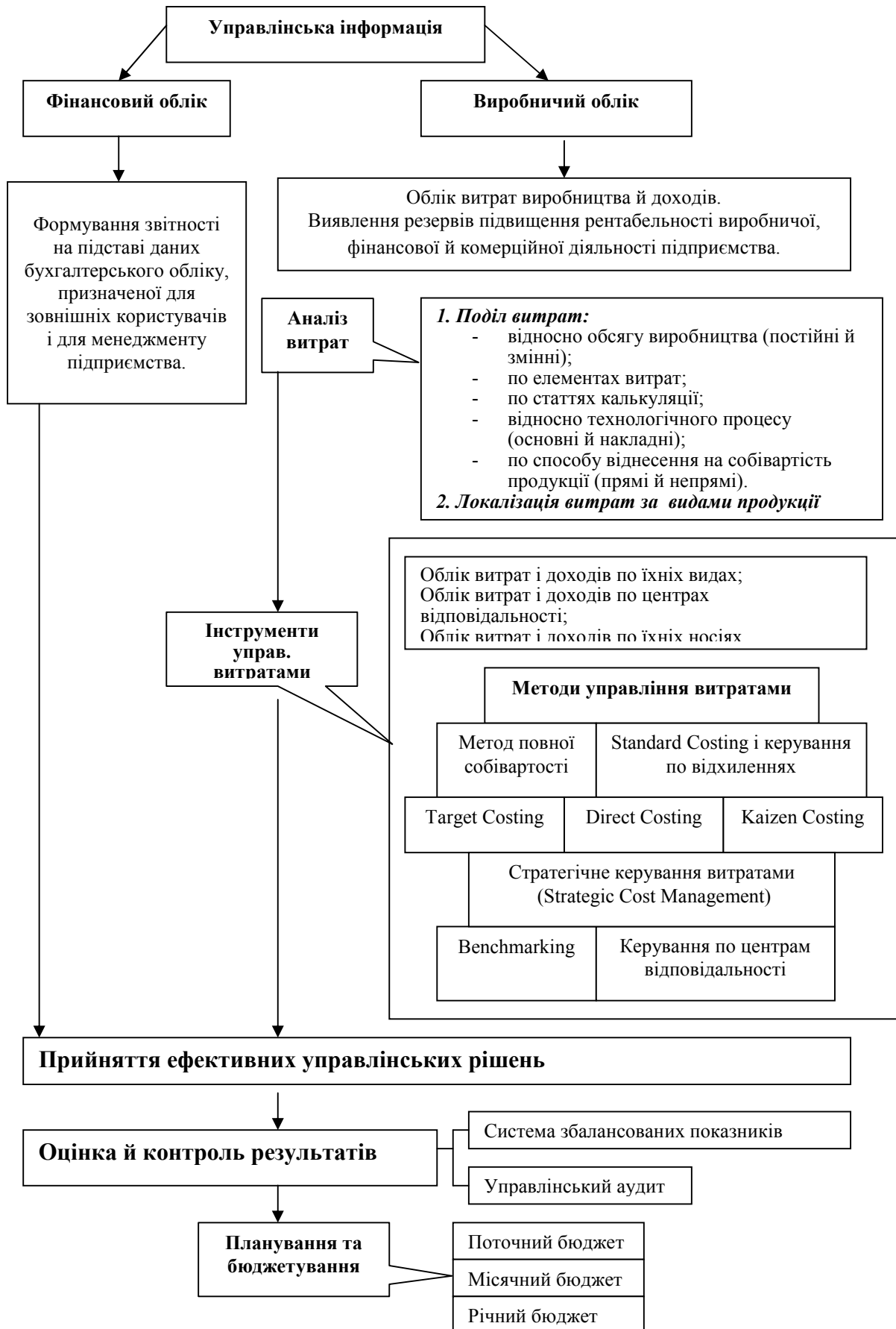

Рис.1. Схема реалізації управлінського обліку для прийняття ефективних рішень

5. Benchmarking – система оцінки діяльності підприємства за допомогою порівняння, за певними ознаками, з результатами аналогічних суб'єктів господарювання.

6. Управління по центрах відповідальності знайшло своє відображення в Management Control Systems (Система управління менеджментом), коли кожному підрозділу делегуються деякі повноваження щодо прийняття рішень відносно стану своїх витрат і результатів діяльності.

7. Стратегічне управління витратами (Strategic Cost Management) - система управління витратами, у рамках якої мінімізуються витрати по всьому «ланцюжку цінностей» бізнесу, а не локально по кожній окремій ланці цього ланцюжка.

Контроль і оцінка ефективності ухвалених рішень. Для прийняття економічно зважених рішень необхідна оцінка не тільки фінансових, але й нематеріальних активів підприємства (лояльність споживачів, бренд, плінність кадрів, кваліфікація персоналу, число постійних клієнтів і т.д.) і конкурентних переваг (технології, ноу-хау, ефективність бізнес-процесів), а також контроль за досягненням стратегічних цілей компанії. Таку оцінку й контроль дозволяє здійснити формування системи збалансованих показників (Balanced Scorecard). Контроль здійснюється через ключові показники результативності (Key Perfomance Indicators), які є, по суті, вимірниками досяжності цілей, а також показниками ефективності бізнес - процесів і роботи кожного окремого підрозділу або співробітника. [2].

Висновки. Таким чином, основними складовими управлінського обліку є аналіз даних фінансового й виробничого обліку. У свою чергу, виробничий облік повинен містити в собі аналіз витрат, облік і управління витратами (методи Standard Costing, Direct Costing, управління по центрах відповідальності й ін.), після чого можна приймати управлінські рішення. Потім проводиться контроль і оцінка результатів ухваленого рішення (за допомогою системи збалансованих показників, управлінського аудиту). Також, одним з ефективних елементів управління сучасним бізнесом є система планування й бюджетування. Отже, процес прийняття управлінських рішень повинен постійно оновлюватися, наповнюватися новими підходами та схемами, що відображають сучасний стан економічного, виробничого, ринкового, інформаційного розвитку.

Список літератури:

1. Управление затратами на предприятии / Под ред. Г Краюхина : Стандарт третьего поколения – Спб, : Питер, 2012. – 592 с.
2. Попченко Е.Л., Ермасова Н.Б. Бизнес – контроллинг. М.: Издательство «Альфа-Пресс». 2009.-288 с.
3. Петруня Ю.Є, Говоруха,В.Б., Літовченко Б.В. Прийняття управлінських рішень. Навч. посібн.- 2-ге вид.- К.: Центр учбової літератури, 2011.-216 с.
4. Артамонова Н.С., Доба Н.М. “Впровадження сучасних методів управління витратами задля забезпечення конкурентних переваг”/Економіка: реалії часу.-Науковий журнал, №3(8),- 2013.- с. 16-22.

К.е.н. Башинська І.О., Никифорчук І.С., Ткаченко А.О.

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ТУРОПЕРАТОРІВ І ТУРАГЕНТІВ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Туризм, за своїми основними характеристиками, не має жодних принципових відмінностей від інших форм господарської діяльності. Водночас у туризмі є своя специфіка, яка відрізняє його не тільки від торгівлі товарами, але й від надання послуг. Тут має місце торгівля, як послугами, так і товарами (за оцінками фахівців, частина послуг в туризмі складає 75%, товарів - 25%), а також особливий характер споживання туристичних послуг і товарів на місці їх виробництва, більш того, в певній ситуації.

Метою даної роботи є виявлення особливостей бухгалтерського обліку у суб'єктів туристичної діяльності, а саме у туроператорів та турагентів.

Перш за все, розглянемо, хто є суб'єктами туристичної діяльності. До них відносяться: туристичні оператори, туристичні агенти та інші суб'єкти підприємницької діяльності, які надають послуги з проживання, харчування, екскурсійного обслуговування тощо та фізичні особи, що здійснюють туристичний супровід або надають послуги з тимчасового розміщення, харчування тощо.

Туроператор – здійснює діяльність з організації та забезпечення створення туристичного продукту, реалізації та надання туристичних послуг, а також посередницьку діяльність із надання характерних туристичних послуг (обсяг яких суттєво скоротиться без їх реалізації туристам) та супутніх послуг (надання та виробництво яких несуттєво скоротиться без їх реалізації туристам).

Турагент – здійснює посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів та туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг [1].

Тобто, туроператори самостійно формують турпакети, набуваючи проїзні документи (авіаквитки, залізничні квитки, на туристичні автобуси), готельні ваучери, візи, екскурсійне обслуговування. Сформовані турпакети реалізуються самостійно споживачам або через агентства.

Особливості обліку туристичної діяльності визначаються особливостями галузі та специфікою суб'єктів туристичної діяльності: у одних є своя матеріальна база, а інші тільки організовують тури; доходом від надання туристичних послуг є вся сума, отримана від туристів, або тільки комісійна винагорода; необхідність додаткових витрат на забезпечення безпеки туристів; значні обсяги операцій з валютними коштами при організації іноземного та зарубіжного туризму тощо. Вплив на побудову обліку в туристичній діяльності має також необхідність виконання ряду обов'язкових вимог.

Турагент, як правило є суб'єктом малого підприємства, тому облік витрат ведуть, як правило на рахунках класу 8, тобто за елементами витрат. Усі інші підприємства використовують рахунки класу 9, а саме:

- 23 «Виробництво», субрахунок «Виробництво турагентських послуг». Субрахунок призначений для узагальнення інформації про затрати, що складають власну виробничу собівартість послуг турагента. При цьому на собівартість турагента відноситься вартість проїзду туристів від місця формування групи до першого на маршруті пункту розміщення, а також до останнього на маршруті пункту розміщення і назад, заробітної плати робітників, які займаються пошуком путівок та відрахувань від цієї заробітної плати в соціальні фонди;
- субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт та послуг», до якого відкривається субрахунок другого порядку «Собівартість реалізованих

- турагентських послуг». Цей субрахунок призначений для узагальнення інформації про собівартість реалізованих робіт та наданих турагентських послуг;
- рахунок 92 «Адміністративні витрати» – для узагальнення інформації про затрати на оплату праці керівника і бухгалтера турагентської фірми та нарахувань на неї; витрат на відрахування в соціальні фонди від зарплати АУП; амортизації основних засобів; плати за оперативну оренду офісу; комунальні послуги; затрати на оплату послуг охорони, зв'язку (телефон, пошта), юридичних і аудиторських послуг; сум податків, зборів (обов'язкових платежів); витрат пов'язаних з підпискою на періодичні видання і т.д.;
 - рахунок 93 «Витрати на збут» – для обліку витрат на рекламу, маркетинг;
 - рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» – для обліку сумнівних і безнадійних боргів, штрафів і пені;
 - рахунок 95 «Фінансові витрати» – для обліку процентів за кредит;
 - субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», до якого може відкриватися субрахунок другого порядку «Дохід від реалізації турагентських послуг» – для узагальнення інформації про доходи від надання турагентських послуг;
 - рахунок 79 «Фінансові результати», до якого можуть відкриватися субрахунки 791 «Результат основної діяльності», 792 «Результат фінансових операцій» – для узагальнення інформації про фінансові результати турагентської фірми відповідно від основної діяльності та від фінансових операцій.

Облік туристичних послуг аналогічний до обліку звичайних послуг. Так, витрати і собівартість послуг формуються відповідно до норм П(С)БО 16 «Витрати», а доходи – згідно з вимогами П(С)БО 15 «Дохід». При цьому оскільки туроператор є не лише продавцем, але й особою, яка створює туристичний продукт, то не обійтись без калькулювання собівартості послуг.

У бухобліку собівартість туристичних послуг формується на рахунку 23 «Виробництво», звідки вона списується на субрахунок 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг». Облік інших витрат операційної діяльності ведеться на рахунках 91, 92, 93, 94. Відповідно облік доходів від реалізації туристичних послуг ведеться на субрахунку 703 «Доходи від реалізації робіт і послуг».

Оскільки йдеться про реалізацію послуг, то документом, який підтверджує їх надання, повинен бути акт. Але в галузі туристичних послуг підтвердними можуть бути й інші документи: зокрема проїзні квитки, страховий поліс, а також путівки.

Путівки є різновидом ваучера, який згідно з Наказом №50 є підставою та гарантією для отримання туристом сплаченої туристичної послуги. Обов'язкові реквізити цього документа затверджені Додатком до Наказу №50 [2, 3]. Однією з частин бланка путівки є відривний талон, який надається туристу і засвідчує факт отримання ним туристичних послуг, передбачених путівкою.

При укладенні договору комісії на продаж туроператор доручає, а туристичне агентство продає турпродукт (турпослугу) від свого імені і за винагороду туроператора. При цьому базою оподаткування у турагента є також винагорода від туроператора. Податкове зобов'язання виникає з першої події (дата підписування акту виконаних робіт або утримання коштів в оплату послуг турагента). Датою відображення доходу є також передача путівок покупцям.

Відповідно принципу нарахування одержання попередньої оплати від туриста не є підставою для визнання доходу. Послуга турагента може враховуватися наданою лише після того, як буде знайдена путівка, яка буде задовольняти вимоги туриста. Підтвердженням цьому є оплата туристом путівки. Поки путівка не оплачена, у турагента немає впевненості в отриманні доходу, бо турист може знайти іншу путівку або змінити свої плани. Тому датою визнання доходу (винагороди за надані посередницькі послуги) є дата оплати туристом путівки.

Таким чином, облік у туроператора та турагента відрізняється, що пов'язано в першу чергу з особливостями їх діяльності, оскільки туристичний оператор займається комплектуванням турпродуктів, а туристичний агент лише придбає готовий туристичний продукт у туроператора та не має права самостійно їх виготовляти.

Список літератури:

1. Рошко Н.Б. Особливості обліку туристичних послуг, обумовлені специфікою туристичної діяльності [Електронний ресурс] / Н.Б. Рошко // Збірник наукових праць “Економічні науки”. – 2010. – Вип. 6. – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znpen/2010_6/20_OsOT.pdf
2. Наказ Держтурадміністрації № 50 від 06.06.2005 р. «Про затвердження порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг і його використання», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 18.07.2005 р. за № 765/11045
3. Наказ Держтурадміністрації № 896 від 11.11.2013 р. «Про внесення змін до наказу Державної туристичної адміністрації України від 06 червня 2005 року № 50», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 26.11.2013 р. за № 2012/24544

Варчук О.А.

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Витрати це один з найважливіших показників, який впливає на формування фінансового результату діяльності підприємства, тому дуже велике значення має дослідження впливу факторів що впливають на витрати.

Під «фактором» у економіці розуміють – істотне об'єктивне причинне явище або процес у виробництві, під впливом якого змінюється рівень його ефективності [1]. Щоб визначити рівень впливу кожного фактору на витрати, необхідно їх обґрунтувати та класифікувати за різними ознаками.

На витрати підприємства впливає багато факторів, ці фактори мають різні класифікаційні ознаки, вони можуть бути взаємопов'язані між собою та мати різну ступінь впливу на витрати.

Вивчаючи економічну наукову літературу можливо зробити висновок, що існує багато факторів, але найбільш розповсюджена класифікація – це розподіл факторів на внутрішні та зовнішні (Таблиця 1).

Таблиця 1. Зовнішні та внутрішні фактори впливу на витрати підприємства

Автор	Фактори впливу	
	зовнішні (фактори, що не залежать від діяльності підприємства)	внутрішні (фактори, що залежать від діяльності підприємства)
1	2	3
Грінченко А.В., [2]	<ul style="list-style-type: none">– система державного регулювання; стан галузі;– привабливість ринку;– стан ринку факторів виробництва;– темпи інфляції в країні;– рівень конкуренції;– кон'юктура споживчого ринку;– соціальні норми;– політичні норми;	<ul style="list-style-type: none">– розмір підприємства;– обсяг виробництва;– структура виробництва;– обсяг реалізації;– частка змінних витрат;– частка постійних витрат;– спеціалізація підприємства;– швидкість обігу товарів;– ефективність використання основних

Продовження таблиці 1

1	2	3
	<ul style="list-style-type: none"> – громадські та регульовані норми; – ціни на ресурси; – тарифи на паливо, енергію та зв'язок; – рівень мінімальної заробітної плати; – норми амортизаційних відрахувань; – система оподаткування та відрахування; – територіальне розміщення; – погодні умови 	<ul style="list-style-type: none"> фондів; – ефективність використання трудових ресурсів; – ефективність використання капіталу; – технологічний рівень виробництва; – особливості продукції; – стадія життєвого циклу підприємства; – місія підприємства; – цілі підприємства; – розвиток та введення нових виробництв; – корпоративна культура; – управління виробництвом; – інтереси керівництва
Курило О.Б., [3]	<ul style="list-style-type: none"> – цінові (ціни на ресурси, які купує та використовує підприємство); – науково-технічні (покращення якості виробничих ресурсів, які використовуються у даній галузі економіки); – правові (законодавчо встановлені рівні деяких видів витрат підприємства, зокрема витрат, пов'язаних із соціальним страхуванням та додержанням екологічних, протипожежних, санітарних та інших нормативів) 	<ul style="list-style-type: none"> – продуктові (натуральні обсяги виготовлення продукції підприємством, її номенклатура та асортимент); – ресурсні (наявні на підприємстві обсяги трудових, технічних, матеріальних, фінансових та інформаційних ресурсів); – техніко-технологічні (норми витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції, продуктивність обладнання, трудомісткість продукції тощо); – організаційно-управлінські (рівень організації виробництва та праці, постачання матеріалів та збуту продукції, заохочення працівників тощо)
Наволокіна А.С., [4]	<ul style="list-style-type: none"> – темпи інфляції в країні; – рівень розвитку окремих сегментів товарного ринку; – система державного регулювання; – стан ринку факторів виробництва; – кон'юнктура споживчого ринку 	<ul style="list-style-type: none"> – обсяг виробництва і реалізації продукції; – склад продукції, що виробляється та реалізується; – доля змінних та постійних витрат; – спеціалізація підприємства; – швидкість обігу товарів; – стан і ефективність використання основних фондів; – стан і ефективність використання трудових ресурсів; – стан і ефективність використання капіталу

Отже, на витрати підприємства впливають зовнішні та внутрішні фактори. Зовнішні фактори не залежать від підприємства, тому зменшити їх вплив на витрати дуже важко. Внутрішні фактори, навпаки, залежать від підприємства та ними слід керувати з метою управління витратами.

Список літератури:

1. Давидович І. Є. Управління витратами: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.
2. Грінченко А.В. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства // Теоретичні та прикладні питання економіки. Збірник наукових праць. Випуск 27, том 1 (за заг. ред. проф. Єїханурова Ю.І., Шегди А.В.) – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2012. – 392-398 с.
3. Курило О.Б. Механізм управління витратами машинобудівних підприємств // Економічний простір – Національний університет "Львівська політехніка", 2011 р. – № 45 – 269-279 с.
4. Наволокіна А.С. Удосконалення класифікації факторів, що впливають на витрати підприємств ресторанного господарства // Вісн. Міжнар. Слов'ян. ун-ту. Сер. екон. науки. – 2005. – 8, № 1-2. – С. 56-58.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Організація обліку розрахунків з дебіторами потрібна на кожному підприємстві. Правильність організації розрахунків з покупцями впливає на фінансову стійкість підприємства, базу оподаткування, на його розвиток та конкурентоспроможність.

Своєчасна організація розрахунків підприємства з покупцями і замовниками дозволить підвищити платоспроможність підприємства та збільшити оборотність його активів.

З метою підвищення надійності поставок при виборі постачальника чи підрядника потрібно враховувати ряд умов, серед яких: цінова конкурентоспроможність (включаючи витрати на зберігання, транспортування і страхування); умови платежу; гарантійні строки; ремонт і післяпродажне обслуговування; відповідність продукції постачальника стандартам якості; можливість закупівель безпосередньо у виробників або оптовиків; географічне місце розташування; основні види діяльності та фінансовий стан; виробнича потужність та обсяги випуск продукції за останні роки. [1]

Організація обліку розрахунків з покупцями і замовниками повинна забезпечити:

- своєчасну перевірку розрахунків з покупцями і замовниками;
- попередження прострочення дебіторської заборгованості.

Схематично організація розрахункових операцій з покупцями і замовниками зображено на рисунку 1.

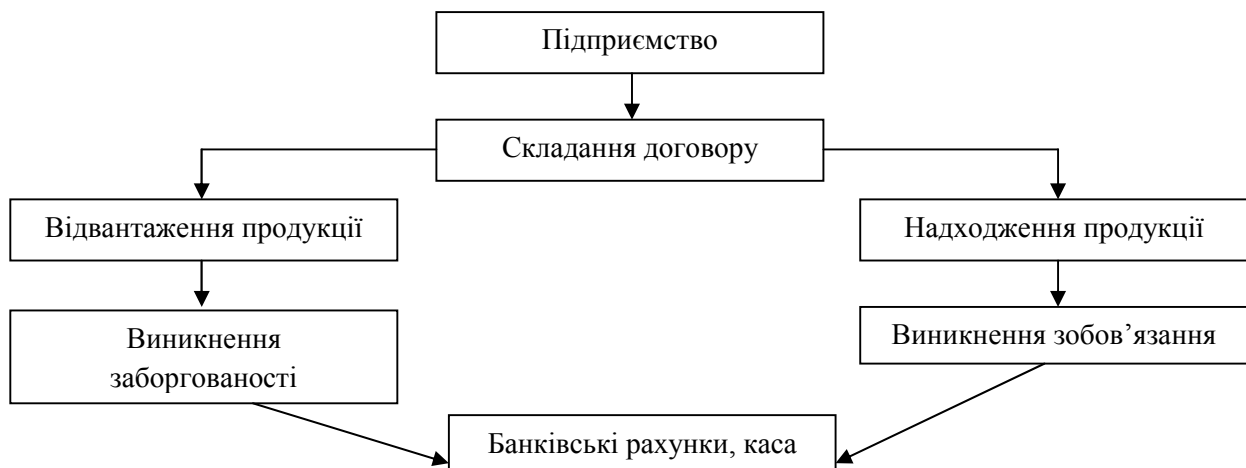

Рис.1. Схеми організації розрахунків з покупцями і замовниками

У процесі договірних відносин між контрагентами виникає дебіторська заборгованість. Облік дебіторської заборгованості потребує також здійснення її класифікації.

Класифікація дебіторської заборгованості представлена на рисунку 2.

Рис.2. Класифікація дебіторської заборгованості

Отже, дебіторська заборгованість підприємства впливає на його функціонування, а її вплив залежить від правильно організованого обліку з постачальниками та замовниками. Під час кризи неплатежів належна і своєчасна інформація про стан розрахунків з дебіторами має велике значення.

Список літератури:

1. Югас Е. Ф. Економічна сутність договірних відносин підприємства та форми розрахунків з постачальниками і підрядниками [Електронний ресурс] / Е. Ф. Югас // Економічний університет. – 2011. – 17/2. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Yugas.pdf. – Національна бібліотека ім. Вернадського.

Жосан А.І., Фендрикова А.С.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В ЕНЕРГОСИСТЕМІ УКРАЇНИ

Науковий керівник: ст. викл. каф. обліку, аналізу і аудиту, к.е.н. Левицька А.В.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Теоретичним і практичним аспектам процесу формування ціни, виявленню чинників, які здійснюють вплив на процес формування вартості електроенергії присвячено багато наукових досліджень, адже проблеми, пов'язані з формуванням цінової політики підприємств є об'єктом досліджень вчених у галузях економіки, менеджменту, маркетингу, підприємництва, фінансів тощо. Формування ціни на підприємстві і вартості суспільного продукту потребує професійного підходу до визначення та врахування всіх чинників, які є визначальними і впливають на рівень ціни.

Перш ніж розробити класифікацію чинників, що впливають на формування вартості електроенергії в енергосистемі України, необхідно визначитися з формами вартості електроенергії в енергосистемі, які складаються під впливом історично сформованої структури електроенергетичної галузі (рис.1).

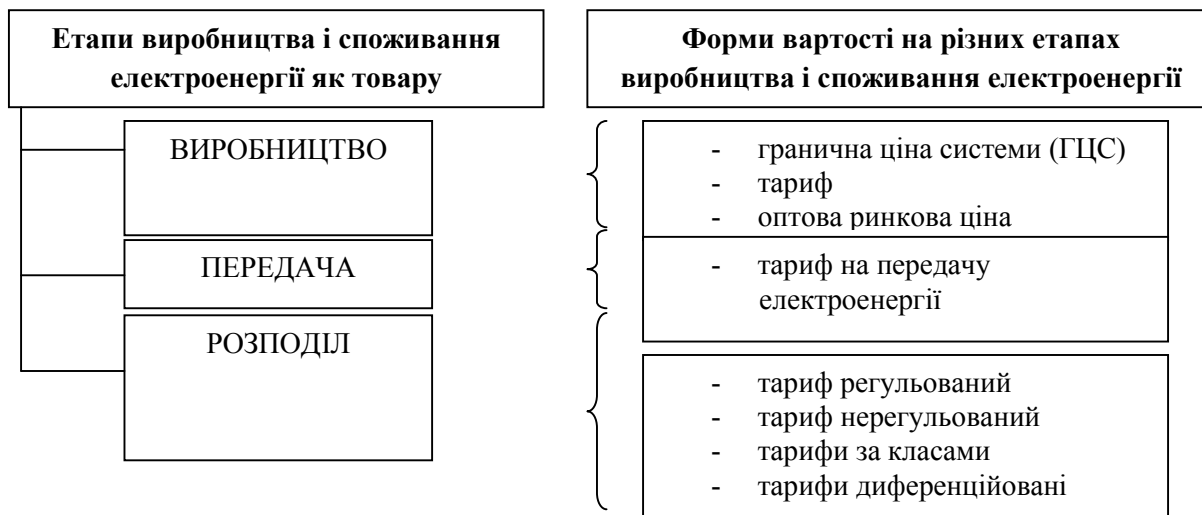

Рис.1.Форми вартості електроенергії в енергосистемі України

З рисунку видно, що вартість електроенергії на різних етапах виробництва і споживання формується по-різному. Тому, визначаючи чинники впливу на вартість електроенергії, необхідно розуміти і розрізняти поняття вартості виробництва електроенергії, вартості передачі і вартості розподілу електроенергії. Завдяки такому розмежуванню процес виявлення цих чинників стає більш цілеспрямованим.

Узагальнено середні відпускні ціни на електроенергію в Україні формуються на основі таких складових (табл. 1):

Таблиця 1. Складові середніх відпускних цін на електроенергію в Україні

Вартість електроенергії
Вартість виробництва електроенергії
- паливні витрати
- постійні витрати
- інвестиційні витрати
Тариф сітьових і інфраструктурних організацій, у т.ч.
- постійні витрати
- інвестиційні витрати

Класифікації чинників формування ціни електроенергії приділяло уваги багато вчених, зокрема автор роботи [1], досліджуючи ціноутворюючі чинники в процесі виробництва електроенергії виділяють класифікацію чинників впливу на процес формування ціни на електроенергію теплових енергогенеруючих підприємств, тобто охоплюючи тільки частково процес формування вартості виробництва. Таким чином, класифікацію чинників, що впливають на формування вартості електроенергії в енергосистемі України, представимо у розрізі трьох складових (табл. 2):

Таблиця 2. Класифікація чинників, що впливають на формування вартості електроенергії в енергосистемі

Чинники впливу на вартість виробництва	Чинники впливу на вартість передачі	Чинники впливу на вартість розподілу
<ul style="list-style-type: none"> – потужність підприємства; – технологія виробництва; – особливості виробничого процесу; – витрати; – мобільність (маневреність) виробничих потужностей; – частка ринку; – доступність необхідних для виробництва ресурсів; – рівень організації виробництва; – ступінь використання прогресивних методів у виробництві; – співвідношення темпів зростання цін і обсягів продажу; – крапка беззбитковості; – чинники, обумовлені альтернативними виробничими можливостями; – структура використовуваного палива; – коефіцієнт використання встановленої потужності; – норма прибутку в тарифі; – рівень обмежень з боку регулюючої організації (НКРЕ); – рівень державної підтримки альтернативної енергетики; – метод ціноутворення. 	<ul style="list-style-type: none"> – технічний стан електричних мереж; – структура споживання; – метод ціноутворення; – динамічність навантаження; – взаємозв'язок між режимом виробництва та споживання енергії; – наявність резервних потужностей; – підтримання частоти в енергосистемі. <p><u>Витрати:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – витрати на утримання національного диспетчерського центру (НДЦУ); – витрати на утримання магістральних ліній електропередач; – інвестиційні витрати; – технологічні втрати електроенергії (технічні і комерційні); 	<ul style="list-style-type: none"> – технічний стан електричних мереж; – структура споживання; – метод ціноутворення; – рівень попиту; – рівень пропозиції; – рівень диференціації тарифів; – рівень конкуренції в галузі; – ступінь регулювання ціноутворення в секторі розподілу електроенергії державою; – технологічні втрати електроенергії (технічні і комерційні); – рівень впровадження енергозберігаючих заходів; – норма прибутку в тарифі; – методики розрахунку тарифу; – наявність програм управління попитом; – витрати постійні, що формують вартість 1 МВт потужності; – витрати змінні, що формують вартість 1 кВт-г електроенергії тощо.

Таким чином, розробка класифікації чинників, що впливають на формування вартості електроенергії в енергосистемі України, повинна враховувати особливості енергетичного виробництва, розмаїтість методів, методик, ступінь регулювання і обмежень діяльності суб'єктів електроенергетичної галузі. Вказані особливості значно впливають на формування, планування, та облік техніко-економічних показників підприємства, а розроблена класифікація чинників здатна підвищити ефективність аналізу процесу формування вартості електроенергії в енергосистемі на всіх стадіях її виробництва і споживання.

Список літератури:

1. Левицька А.В. Проблемні питання моніторингу процесу формування ціни на електроенергію тепловими енергогенеруючими компаніями: монографія / С.В. Філіппова, А.В. Левицька – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. – 223 с.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Підприємство зобов'язане самостійно розробити власну облікову політику, обравши найбільш доцільні та вигідні для себе методи, принципи та процедури обліку з метою достовірного відображення свого фінансового стану та результатів діяльності. Це пояснюється неможливістю відображення в нормативних документах усіх особливостей різних видів діяльності внаслідок їх специфічності.

При формуванні облікової політики, в тому числі в частині обліку товарних запасів, підприємство повинне керуватися наступними нормативно-правовими актами України:

- Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV;
- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»;
- П(С)БО 9 «Запаси»;
- Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635.

На торгових підприємствах серед запасів переважну частину займають саме товарні запаси, що зумовлено їх цільовим призначенням. Оскільки операції з надходження та реалізації товарних запасів відносяться до основної діяльності підприємств торгівлі, особливої актуальності відносно цих об'єктів набувають дослідження розкриття повної інформації про методи та принципи обліку товарів в обліковій політиці підприємств.

Згідно із методичними рекомендаціями Міністерства фінансів в обліковій політиці підприємства слід розкрити наступну інформацію:

1) обраний метод оцінки запасів при їх вибутті – обирається підприємством самостійно згідно П(с)БО 9 «Запаси», зокрема:

- ідентифікованої собівартості одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу [1, с.2; 2, п 2.2].

2) порядок визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів – обирається підприємством один з двох способів, встановлених в П(с)БО 9 «Запаси»:

- щомісячна середньозважена собівартість – сумарна вартість залишку одиниці запасів на початок місяця та вартість запасів, що були оприбутковані протягом місяця, діляться на загальну кількість запасів станом на початок місяця та запасів, що були отримані протягом звітного місяця;
- оцінка за періодичною середньозваженою собівартістю запасів проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції з їх вибуття. [2, п.2.3].

3) спосіб відображення в обліку транспортно-заготівельних витрат – є два способи відображення в обліку транспортно-заготівельних витрат, а саме:

- якщо можливо достовірно визначити до яких одиниць запасів відносяться транспортно-заготівельні витрати, то доцільно їх включати до первісної вартості цих одиниць запасів при оприбуткуванні;

– при неможливості визначити до яких одиниць запасів відносяться транспортно-заготівельні витрати, оскільки вони пов'язані із надходженням кількох видів, груп, найменувань запасів, то їх сума може накопичуватись на окремому субрахунку за окремими групами запасів. Надалі сума накопичених транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів станом на кінець місяця і сумою вибулих протягом місяця запасів. Розподілена частка транспортно-заготівельних витрат списуються на ті рахунки бухгалтерського обліку, що кореспондують з рахунками, на яких відображено вибуття відповідних запасів [2, п.2.4];

4) визначення одиниці бухгалтерського обліку товарів : підприємство може обрати їх найменування або однорідну групу [2, п.2.28];

5) об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством [2, п.2.27]. Враховуючи значну номенклатуру товарів, що може реалізуватися торговельним підприємством, з різними строками збереження та придатності, питання планової інвентаризації обов'язково повинні відображатися в розпорядчому документі підприємства;

6) у розпорядчих документах щодо облікової політики доцільно відображати робочий план рахунків, що враховує особливості організації товарообігу підприємства, субрахунки третього порядку щодо рахунку 28 «Товари». Так, наприклад, при використанні транзитного товарообороту з участю у розрахунках, необхідно передбачити рахунки, що використовують для обліку товарів, що безпосередньо відправляються покупцю, минаючи склад оптового підприємства;

7) враховуючи специфіку діяльності підприємств торгівлі, необхідно у наказі про облікову політику визначити ціну (купівельну або продажну), за якою буде вестися облік товарів на рахунку 281 «Товари на складі» для підприємств оптової торгівлі та роздрібною торгівлі, якщо вони мають склад та використовують цей рахунок. Для підприємств роздрібною торгівлі інструкція передбачає використання тільки продажних роздрібних цін для обліку товарів на рахунку 282 «Товари в торгівлі»;

8) у наказі про облікову політику повинні, на наш погляд, знайти відображення питання особливості обліку тари, а саме режими використання рахунків 284 «Тара під товарами», 115 «Інвентарна тара», 204 «Тара і тарні матеріали».

Таким чином, для формування облікової політики підприємство повинне керуватися нормативно-правовими актами України та національними стандартами, що є одним з важливих кроків для забезпечення достовірного відображення інформації про рух товарів в системі бухгалтерського обліку.

Список літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 № 246. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
2. "Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства" від 27.06.2013 № 635 : Наказ Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=293537.

Ковтуненко Ю.В., Грицик Г.В., Корольова А. Ю.

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГУ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Покращити ефективність функціонування електроенергетики України та окремих енергетичних підприємств дозволяє концепція маркетингу. Проте маркетинг в електроенергетиці істотно відрізняється від маркетингу в інших галузях економіки, що зумовлено технологічними й економічними її особливостями.

Специфіка маркетингової діяльності підприємств електроенергетики достатньо повно висвітлена у Крикавського Є.В., Косар Н.С., Мороз Л.А., Дьякова А.Ф., Максимова Б.К., Жукова В.В. та Молодюка В.В. [1, 2].

Наявність на ринку електроенергетики конкуренції викликає потребу в організації маркетингу в ринковій економіці, адже наявність конкуренції є головною складовою ринку.

Серед працюючих в сфері вітчизняної енергетики побутує думка, що ніякої маркетинг в енергетиці неможливий в принципі, так як його практична реалізація не приносить ніякого економічного ефекту при роботі на монопольному ринку. Однак необхідно враховувати той факт, що для успішного управління підприємством і переходу електроенергетики від монопольної діяльності до роботи на ринковій основі, оволодіння мистецтвом маркетингу стає просто необхідно.

Розрізняють чотири основні моделі організації ринку електроенергії:

- 1) регульована монополія (відсутність конкуренції);
- 2) єдиний покупець (закупівельне агентство), коли на оптовому ринку конкурують між собою лише виробники електроенергії;
- 3) конкуренція на оптовому ринку, коли є декілька виробників і кілька покупців електроенергії (розподільно-збутових компаній), які монопольно розподіляють електроенергію на закріплених за ними територіях;
- 4) конкуренція на роздрібному та оптовому ринках (вільний ринок), коли вільно конкурують між собою як виробники, так і споживачі електроенергії [3, 4].

Існуючий оптовий ринок електричної енергії України базується на моделі єдиного (монопольного) державного оптового покупця (продавця) електричної енергії - єдиного оптового постачальника, який блокує розвиток ринкових механізмів в оптовому ринку електричної енергії (ОРЕ).

Залежно від країни, в країнах Євросоюзу тарифи для населення вищі за тарифи на електроенергію для промисловості від 20 до 36 % (повідомляє відділ енергетичної та ядерної безпеки Національного інституту стратегічних досліджень).

Цікаво й те, що навіть в Російській Федерації тарифи на електроенергію для населення вищі від 4 до 20 % залежно від регіону.

В Україні сьогодні тарифи для населення в 2,3-5 разів менше середнього роздрібного тарифу для промисловості в залежності від категорії підприємства як споживача електроенергії.

У такій ситуації говорити про конкурентоспроможність української промисловості складно, особливо для підприємств, які виробляють продукцію, в собівартості якої на електроенергію припадає значна частка. Наприклад, для електросталеплавильних виробництв, хімічної, легкої та харчової промисловості.

Концепція функціонування і розвитку оптового ринку електричної енергії України передбачає поступовий перехід від діючої системи до моделі двосторонніх контрактів з балансуємим ринком, яка найбільш широко застосовується в світі останнім часом.

Основні напрями змін мають бути такими:

- коригування організаційної структури і системи контрактів ОРЕ;
- удосконалення системи ціноутворення;
- перехід від адміністративного втручання на регулюючий контроль;
- удосконалення енергоринку зовнішніх взаємин.

Кінцева мета реформування - перехід до повномасштабного конкурентного ринку, який включає в себе - ринок двосторонніх контрактів, балансуючий ринок на незавершені по двостороннім контрактами обсяги електроенергії і ринок додаткових послуг. [4].

Особливістю виробництва електричної енергії є його нерозривний зв'язок з споживанням, що створює для виробника проблему оптимального використання генеруючої потужності. В умовах нерівномірності електроспоживання виробник прагне до економічно раціональному виробництву електроенергії з урахуванням забезпечення резерву та здійснення ремонту обладнання.

Формування інвестицій на основні зміни - важливий напрямок маркетингу в електроенергетиці. Інвестиції можуть бути сформовані з декількох джерел: амортизації, прибутку, позикових коштів, надходжень від продажу акцій. Всі ці джерела необхідно оцінити з точки зору їх доцільності з урахуванням ставки кредитування, доходів на випущені акції та ін.

Таким чином, маркетинг в електроенергетиці має свої особливості і необхідний в умовах переходу до ринкових відносин.

Список літератури:

1. Крикавський Є.В. Маркетинг енергозабезпечення: [монографія] / Є.В. Крикавський, Н.С. Косар, Л.А. Мороз. – Львів: Національний університет “Львівська політехніка”, 2001. – 196 с.
2. Дьяков А.Ф. Менеджмент и маркетинг в электроэнергетике / А.Ф. Дьяко., Б.К. Максимов, В.В. Жуков, В.В. Молодюк // -3-е издание, 2007 . – 505 с.
3. Основы маркетинга / [Котлер Ф., Амстронг П., Сондерс Д., Вонг В.] [пер. с англ.]. – [2-е европ. изд.] – М., СПб.; К.: Издательский дом “Вильямс”, 2000 – 944 с.
4. Левицька А.В. Ідентифікація і аналіз передумов відновлення процесу реформування в електроенергетиці України / А.В. Левицька // Праці Одеського політехнічного університету: Науковий та науково-виробничий збірник. – Одеса, 2012. – Вип. 2(39). – С.335-339.

Лисенко О.А.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ

Науковий керівник: ст. викл. каф. менеджмента Філіппов В.Ю.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В ринкових умовах суб'єкти господарювання самостійно залучають фінансові ресурси, намагаються ефективно їх розміщувати з метою забезпечення безперебійної підприємницької діяльності, здійснюють самостійний пошук контрагентів. Фінансова стійкість підприємства характеризується таким станом фінансових ресурсів, який відповідає потребам розвитку та вимогам ринку. А в сучасних умовах фінансова стійкість стає якісною характеристикою фінансових можливостей підприємства та його партнерів. Ринкова трансформація вітчизняних підприємств вимагає якісно нового підходу до оцінки фінансового стану підприємств, до його необхідності та значущості в системі фінансового управління. Виняткового значення набуває визначення кількісних

і якісних величин, які б характеризували стабільність, надійність підприємства як партнера в ринкових відносинах, його здатність маневрувати фінансовими ресурсами для досягнення ефективної підприємницької діяльності. Тому важливим є обґрунтування методики визначення фінансової стійкості підприємств, основних критеріїв та показників її визначення, встановлення місця цієї оцінки в системі фінансового аналізу та фінансового менеджменту. Особливої уваги потребує виявлення закономірностей дії внутрішніх та зовнішніх факторів зміцнення фінансової стійкості вітчизняних підприємств.

Фінансову стійкість підприємства та чинники що на неї впливають висвітлено в багатьох працях як вітчизняних, так й іноземних авторів. Значний внесок зробили Подольська В.О., Оржинська О.О. [1], Ярш О.В., Шелудько В.М. [2], Білик М.Д., Цал-Цалко Ю.С., Мороз Ю.Ю., Денисюк О.Г. [3], Філімоненков О.С., Савицька Г.В. [4], Ізмайлова К.В. [5], Лахтіонова Л.А. Мамонтова Н.А. та інші. Разом з тим оцінювання фінансової стійкості потребує подальшого дослідження, оскільки кожен з авторів пропонує різні підходи до визначення даного поняття, які характеризують тільки окремі аспекти цієї досить складної економічної категорії.

Щоб вижити у конкурентній боротьбі й зміцнювати свої ринкові позиції, підприємство повинне здійснювати постійний пошук резервів підвищення фінансової стійкості своєї діяльності за допомогою ощадливого використання ресурсів, виявлення і впровадження передового досвіду, наукової організації праці, попередження зайвих витрат, різних недоліків у роботі.

На фінансову стійкість підприємства впливає ціла низка чинників. З метою управління окремими з них, посилення чи послаблення їх впливу на фінансову стійкість підприємства їх можна об'єднати в групи залежно від рівня виникнення та ступеня значущості

За рівнем виникнення виділяють внутрішні та зовнішні чинники. Залежно від ступеня їх значущості виділяють чинники I рівня (базові), II рівня (похідні) та III рівня (деталізуючі).

Чинники I рівня - це узагальнюючі (базові) чинники, які є результатом впливу чинників II і III рівнів і водночас виступають генератором взаємодії більш дрібних чинників.

До чинників I рівня відносять:

1. фазу економічного розвитку системи;
2. стадію життєвого циклу підприємства.

Чинники II рівня - похідні. Вони є результатом дії основоположних (базових) чинників (фази економічного розвитку системи та стадії життєвого циклу підприємства). До складу чинників II рівня (похідних) належать:

1. середній рівень доходів населення;
2. демографічна ситуація;
3. соціальна політика держави;
4. податкова політика держави;
5. грошово-кредитна політика;
6. амортизаційна політика;
7. загальний рівень стабільності;
8. стратегія управління обсягами діяльності;
9. стратегія управління активами;
10. стратегія управління капіталом;
11. стратегія управління грошовими потоками.

Чинники II рівня бувають як зовнішніми, так і внутрішніми.

Чинники III рівня – є деталізуючими. За допомогою їх з'ясовують і деталізують механізм впливу на фінансовий стан підприємства похідних чинників. До чинників III рівня (деталізуючих) відносять:

1. рівень конкуренції;
2. рівень інфляції;
3. склад та структуру активів;
4. стратегію управління власними фінансовими ресурсами та позиковим капіталом;
5. стратегію управління ризиком.

Фінансова стійкість підприємства передбачає такий стан фінансових ресурсів раціонального розпорядження, якими гарантується наявність власних коштів, стабільна продуктивність і забезпечується процес розширеного відтворення. Недостатня фінансова стійкість підприємства найчастіше зумовлює неплатоспроможність, надмірна - створення надлишкових запасів і резервів, що збільшує витрати на їхнє утримання, стримує темп розвитку підприємства. Тому правильність підходів до кількісної оцінки фінансової стійкості підприємства вкрай важлива для нього, бо дає змогу виявити причини фінансової дестабілізації, розробити й реалізувати конкретні заходи щодо усунення першопричин.

Так чинники, що впливають на досягнення стабілізації економічної системи та опосередковано на стабільність фінансового стану підприємств, класифікують за певними ознаками. Таким чином, фінансова стійкість є найважливішою характеристикою фінансово-економічної діяльності підприємства в умовах ринкової економіки. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має перевагу перед іншими підприємствами того ж профілю та залучень інвестицій, в отриманні кредитів, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів.

Список літератури:

1. Подольська В.О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства / В.О. Подольська, О.О. Оржинська // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації : зб. Наук. Праць. – 2009. – № 4(35). – С. 136-142.
2. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : [навч. посібн.] / В.М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 474 с.
3. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : [навч. посібн.] / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, О.Г. Денисюк. – Житомир, 2009. – 504 с.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посібн.] / Г.В. Савицька. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007. – 668 с.
5. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз : [навч. посібн.] / К.В. Ізмайлова. – 2-ге вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.

Мамотенко Н.С.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Машинобудування України – потужний сектор промисловості, який об'єднує понад 11000 підприємств з виробництва різних машин і обладнання, приладів та апаратури і т.д. Вони концентрують більше 15% вартості основних засобів, майже 6% оборотних активів української промисловості та понад 22% кількості промислового персоналу [1, 2].

Основними ризиками для роботи промисловості в 2015 році можуть стати зростання вартості сировини та енергоносіїв, зміни, пов'язані зі зростанням тарифів на

залізничні перевезення, а також можливе посилення фіскального тиску. Ці ризики умовно можна поділити на сприятливі та проблемні тенденції розвитку [3, 4]. До сприятливих тенденцій, що становлять основу розробки оптимістичних сценаріїв розвитку машинобудівної галузі та підвищення конкурентоспроможності її підприємств можна віднести:

- приріст обсягів виробництва;
- поліпшення структури виробництва в машинобудуванні внаслідок збільшення обсягів виробництва продукції в середньо- і високотехнологічних галузях;
- збільшення обсягів експорту продукції машинобудування в загальній структурі експорту товарів.

Поряд зі сприятливими тенденціями виділені також негативні проблеми розвитку машинобудівних підприємств. Розглядаючи проблеми окремо можна умовно їх розділити на соціальні та економічні та сучасні та майбутні.

Економічними проблемами розвитку машинобудівних підприємств можна вважати:

- недостатній контроль з боку держави за діяльністю монополістів і посередників;
- недосконалість механізму кредитування;
- високий рівень тінізації економіки;
- недосконала система оподаткування;
- нерозвиненість ринкової кон'юнктури;
- відсутність ефективного моніторингу, дистриб'юторської системи та фінансового контролінгу;
- недостатній рівень платоспроможності товаровиробників;
- застарілість основних засобів;
- висока витратність виробництва;
- високий рівень зношеності основних засобів;
- низький рівень технічного оновлення підприємств;
- обмежений внутрішній попит на вітчизняну продукцію;
- низький рівень інноваційної активності.

Соціальні проблеми розвитку машинобудівних підприємств – це:

- неефективна державна політика;
- нестабільна інвестиційна політика держави в сфері охорони здоров'я та освіти;
- неефективна державна політика екологізації та природокористування;
- непридатний механізм функціонування ринку праці;
- відсутність корпоративної соціальної відповідальності;
- відсутність ефективного механізму оплати праці та преміювання;
- відтік кваліфікованих інженерних і робітничих кадрів;
- низька якість професійної підготовки персоналу;
- низький рівень управління та кваліфікації персоналу;
- застаріла система охорони праці працівників;
- відсутність екологічної відповідальності у підприємств;
- нераціональне природокористування.

До основних проблем машинобудування в найближчому майбутньому можна віднести:

- низьку платоспроможність споживачів продукції;
- недосконалість механізму різних тривалих форм і високі ставки кредитування виробників і споживачів продукції;
- неефективність часткової компенсації вартості придбаної складної техніки та механізму фінансового лізингу;

- нерозвиненість інфраструктури ринків товарів і техніки (відсутність моніторингу, дистриб'юторських систем, фірмового технічного сервісу);
- часткове збереження перекосу галузі та структурування підприємств щодо умов вільної конкуренції на всіх ринках, в першу чергу, зі здатністю швидкого створення і освоєння серійного або масового виробництва конкурентоспроможної продукції;
- застарілість і низький технічний рівень основних фондів, відсутність нового обладнання, придатного до переналадці з невеликими витратами і впровадження ресурсозберігаючих технологій;
- низький кадровий потенціал;
- низькі темпи адаптації підприємств машинобудування до ринку.

До проблем сучасного етапу розвитку інноваційних процесів, що відбуваються в машинобудуванні, можна віднести такі:

- застарілі основні виробничі фонди та відсутність реальних інвестиційних ресурсів для технологічного оновлення;
- невідповідність виробничих потужностей потенціалу ринків збуту і низький рівень їх завантаження;
- відсутність коштів на інноваційний розвиток;
- високий рівень адміністративного тиску на бізнес;
- надмірне податкове навантаження;
- відсутність державної підтримки на зовнішніх ринках, зокрема, низька доступність «довгих» кредитів;
- низький рівень конкурентоспроможності продукції на зовнішніх ринках через низьку якість;
- низький попит на зарубіжних ринках;
- низький рівень оплати праці в машинобудуванні.

Всі вище перераховані недоліки призводять до погіршення матеріально-технічної забезпеченості виробництва, підвищення зносу основних засобів. За таких умов щорічно скорочується кількість працівників, заробітна плата зростає незначними темпами. Скорочується і руйнується соціальна інфраструктура вітчизняних підприємств, що скорочує матеріальну вмотивованість.

Для ефективного розвитку підприємств машинобудування потрібні ефективні механізми господарювання (макроекономічні, мікроекономічні або внутрішньогосподарські).

Список літератури:

1. Міністерство промислової політики України економіки : [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://industry.kmu.gov.ua>
2. Міждержавний статистичний комітет СНД : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cisstat.com>.
3. Тігіпко С. Машинобудування має стати локомотивом економіки України : [Електронний ресурс] / С. Тігіпко // Прес-служба Міністерства соціальної політики. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Ван Тао. Реалії стану та проблеми розвитку машинобудування : Матер. XX Міжнар. наук.-практ. конф. [“Особливості економічних процесів в умовах фінансової нестабільності”], (Україна, Львів, 23-24 листопада 2012 р.) / Ван Тао. – Львів, 2012. – С. 21-23.

Медінська Т.А., к.е.н. Левицька А.В.

МІСЦЕ БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Управлінський облік і бюджетування – це дві паралельні системи, в яких міститься інформація про однакові показники: про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи та витрати, виплати та надходження, але при цьому, в управлінському обліку відображається фактична інформація («вчора», «сьогодні»), а в бюджетуванні – планова («завтра»). Саме тому, що це дві паралельні системи, в цілях дипломного проектування розглянемо систему управлінського обліку і ті її елементи, без яких неможливо існування ефективної системи бюджетування на підприємстві.

Елементами системи управлінського обліку на підприємстві є:

- фінансова структуризація компанії;
- розробка системи управлінських звітів;
- розробка облікової політики управлінського обліку (активи, зобов'язання, власний капітал, доходи, витрати, виплати, надходження);
- розробка системи рахунків управлінського обліку;
- розподіл функціональних обов'язків між підрозділами і співробітниками;
- класифікація витрат для цілей управлінського обліку.

При цьому фундаментом побудови системи управлінського обліку є стратегія компанії, цілі компанії в цілому і окремих структурних підрозділів, а вершиною всієї роботи по побудові є автоматизація системи управлінського обліку. Система бюджетування черпає інформацію з тієї ж самої управлінської інформаційної системи, що і управлінський облік. Однак необхідною умовою для успішного впровадження бюджетування є наявність майже всіх елементів управлінського обліку на підприємстві. Розглянемо найбільш вагомні елементи, що повинні бути реалізовані до початку впровадження користування типових бюджетних форм.

По-перше, серед методичних підходів до бюджетування, які використовують ті самі підходи, що і управлінський облік, можна виділити два підходи:

- на основі фінансової структуризації;
- на основі моделювання бізнес-процесів.

Методика бюджетування на основі фінансової структуризації, або так званий традиційний підхід, полягає в тому, що на основі організаційної структури підприємства проводять фінансову структуризацію, тобто розробляється бізнес-модель фінансової структури. Якщо на підприємстві не розроблено модель організаційної структури, що містить опис напрямків діяльності, функцій, структурних ланок і розподіл функцій усередині компанії, то починати слід саме з цього. Це свого роду управлінська інвентаризація. На підставі організаційної структури розробляється фінансова структура підприємства, що містить схему центрів фінансової відповідальності та їхній організаційний склад.

Методика постановки бюджетування на основі бізнес-процесів одержала назву методики АВВ (Activity-Based Budgeting). Цей метод менш поширений і застосовується тими підприємствами, що вже використовують традиційний метод бюджетування і впровадили процесне управління. Традиційний метод перестає їх влаштовувати з погляду ефективності, адже на цих підприємствах виникає необхідність планувати й

оцінювати свої процеси. Особливо актуальними стають ці завдання в ключі розвитку концепції систем якості, у рамках якої виникає механізм безперервного вдосконалення всіх аспектів діяльності підприємства за рахунок систематичного аналізу бізнес-процесів.

Процесний підхід до бюджетування передбачає виконання послідовних кроків: виявлення потреб клієнтів, формування цільових настанов, складання списку необхідних робіт з кожної цільової настанови, деталізація цих робіт на процеси. Після цього розраховується кількість необхідних ресурсів на кожен процес – бюджети процесів. Якщо при традиційному методі бюджетування ефективність бізнесу оцінюється за ефективністю структурних підрозділів підприємства, то при процесно-орієнтованому ефективність бізнесу оцінюється за кількістю і вартістю процесів підприємства.

По суті, вибір фінансової структури – це вибір об'єктів бюджетування. Від нього в подальшому залежить:

- які види бюджетів будуть використовуватися;
- які формати і технології бюджетування доцільно застосовувати;
- якими повинні бути порядок консолідації бюджетів структурних підрозділів і система бюджетування;
- яким буде порядок підготовки (регламент) звітів про виконання бюджетів та їх подальшого коригування.

Фінансова структура фірми – це набір видів бізнесу чи інших сфер фінансової відповідальності (за доходи і витрати, тільки за витрати, за визначені фінансові показники тощо), розподілених між структурними підрозділами підприємства, що виступають як об'єкти бюджетування та управлінського обліку [1].

Послідовність робіт, які є необхідними при впровадженні бюджетування, на думку авторів [2], містить:

- визначення чинників впливу на бюджетування;
- виділення в межах підприємства центрів фінансової відповідальності і формування фінансової структури управління;
- впровадження або удосконалення існуючої системи управлінського обліку: потреба в розробці облікової політики підприємства, наявність класифікації витрат для цілей управлінського обліку і бюджетування тощо;
- удосконалення бухгалтерського обліку зі створенням додаткових облікових форми для інформаційного забезпечення бюджетування.

Таким чином, можна зробити висновок, що управлінський облік і бюджетування є не тільки дві паралельні системи, але й взаємодоповнюючі системи, що мають свої особливості функціонування й надають один одному ефективні інструментарії управління. Таким чином, ефективність роботи центрів фінансової відповідальності неможлива без обліку й аналізу відхилень фактичних показників від планових, рівно, як і впровадження бюджетування неможливо без процедури фінансової структуризації.

Список літератури:

1. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або як ефективно управляти фінансами. – Х.: Фактор, 2005. – 340 с.
2. Філіппова С.В., Ананська М.О. Бюджетування як механізм управління розвитком машинобудівного підприємства: монографія / С.В. Філіппова, М.О. Ананська – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2013. – 120 с.

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УКРАЇНІ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

У сучасних умовах постійної зміни законодавства, видозміни господарських зв'язків та кризи неплатежів одним з заходів, спрямованих на вдосконалення управління підприємством та досягнення оптимального результату є раціональна організація бухгалтерського та податкового обліку, яка забезпечує високий рівень виконання його завдань, чіткий порядок його ведення на підприємстві, підвищуючи ефективність управління ним в цілому.

Раціональна організація обліку передбачає вдосконалення документообігу: первинної, групувальної та звітної документації, обробку та відображення в бухгалтерському та податковому обліку господарських операцій, оптимізацію робочого часу облікових працівників, отримання керівництвом чіткої та своєчасної облікової інформації для прийняття управлінських рішень [1].

Діяльність будь-кого підприємства направлена на тримання позитивного фінансового результату, який визначається шляхом зіставлення доходів та витрат підприємства. У бухгалтерському обліку фінансовий результат визначається на підставі П(С)БО [2], а у податковому обліку – на підставі ПКУ.

Облік на підприємствах, які використовують програмні продукти, зокрема ПП «1С: Бухгалтерія 8.0» здійснюється методом бухгалтерських проведення.

Відомо, що в практиці бухгалтерського обліку існує декілька схем визначення фінансового результату діяльності [3]:

- схема обліку витрат і доходів із застосуванням 2, 9 і 7 класів рахунків;
- спрощена схема витрат і доходів із застосуванням 8 і 7 класів рахунків;
- схема комбінована (розгорнута) з використанням 8, 2, 9 і 7 класів рахунків.

Вибрана схема визначення фінансового результату на підприємстві обов'язково фіксується в наказі «Про облікову політику підприємства» і протягом року не змінюється.

Малі підприємства частіше всього використовують перші дві схеми обліку витрат і доходів із застосуванням 2, 9 і 7 класів рахунків та спрощену схему з 8 і 7 класів рахунків.

Облік здійснюється на підставі первинних документів: рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних, накладних, податкових накладних, актів інвентаризації, актів виконаних робіт, актів оцінки, прибуткові та видаткових касових ордерів, виписок банку, довідок та розрахунків бухгалтерії, договорів, актів приймання-передачі, актів ліквідації, актів оприбуткування матеріалів.

Для обліку витрат можуть використовуватися рахунки 8 класу – рахунки витрат за елементами, а також рахунки 9 класу – рахунки витрат діяльності. Рахунки 8 і 9 класів не відображаються в балансі підприємства і закриваються в кінці звітної періоду.

У дебеті рахунків 8 класу збираються витрати по відповідному елементу витрат, а з кредиту списуються залежно від вибраної схеми обліку, зафіксованої в обліковій політиці:

- при спрощеній схемі – з кредиту рахунків 8 класу в дебет рахунку 79;
- при комбінованій схемі – з кредиту рахунків 8 класу в дебет 2 і 9 класів рахунків.

У дебеті рахунків 9 класу збираються витрати по видах діяльності, а з кредиту списуються в дебет 79 рахунку.

Для обліку доходів використовують рахунки 7 класу, призначені для узагальнення інформації про отримані підприємством доходи. Дохід – це приріст вартості, який показує збільшення власного капіталу через показник власного доходу, що втілюється у прибутку.

Відображення операцій на рахунках 7 класу відбувається по правилах формування інформації на пасивних рахунків. Доходи (разом з ПДВ) накопичуються в кредиті рахунків (наприклад, рахунок 70 «Доходи від реалізації»), а для отримання величини чистого доходу, сума податкового зобов'язання по ПДВ відображається в дебеті цього рахунку. Різниця між доходом, відображеним по кредиту рахунку і податковим зобов'язанням з ПДВ, списується з дебету цього рахунку в кредит рахунку 79 «Фінансовий результат».

Відтак, фінансовий результат на підприємстві – це прибуток або збиток.

Податковий облік на малих підприємствах спрощеної системи оподаткування здійснюється з використанням касового методу. Касовий метод – метод податкового обліку, за яким дата виникнення податкових зобов'язань визначається як дата зарахування (отримання) коштів на банківський рахунок (у касу) платника податку або дата отримання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) ним товарів (послуг), а дата виникнення права на податковий кредит визначається як дата списання коштів з банківського рахунку (видачі з каси) платника податку або дата надання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) йому товарів (послуг).

Суми податкових зобов'язань на малих підприємствах різних систем оподаткування визначаються на підставі первинних документів, при цьому не складаються проміжні групувальні регістри податкового обліку, щодо визначення податкових зобов'язань та кредиту по ПДВ, доходу від реалізації та розрахунку єдиного податку, доходів та витрат для визначення податку на прибуток (у податковому обліку). У кінці звітної періоду суми ПДВ, отриманого доходу, витрат, суми єдиного податку, податку на прибуток визначаються у формах звітності, що є дуже незручним.

Таким чином, система організації обліку на малих підприємства в Україні є залежною від обраної форми оподаткування, що потребує наявності альтернативних варіантів та пошуку кращого з них для конкретного підприємства. Саме альтернативність організації облікового процесу потребує подальших досліджень.

Список літератури:

1. Новіков С. Податковий кодекс: мале підприємництво / С. Новіков, А. Андрусенко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х.: Фактор, 2012. – 288 с.
2. Податковий кодекс України : від 02.12.2010 № 2755-VI : [Електроний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. від 2011 р., № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 станом на 13.03.2014. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Філіппова С.В. Вибір системи оподаткування та організація податкового обліку суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами на засадах альтернативності : [моногр.] / С.В. Філіппова, М.О. Ананська – Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2013. – 120 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Науковий керівник: ст. викл. каф. менеджменту Філіппов В.Ю.

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Система банківських установ є дуже важливою складовою економічної системи української держави. Як що буде забезпечене стабільне та прозоре функціонування банківських установ – тоді можна вважати що це є однією з умов забезпечення конкурентоспроможності державної економіки.

Питання таких поняття як прибутковість та ліквідність банківської установи досі залишаються відкритими, адже ці поняття є тісно взаємозв'язані і безпосередньо впливають на стабільність економіки країни, її банківських установ та вкладників банку, захист інтересів споживачів.

За науковим значенням банк це – кредитно-фінансова установа, яка здійснює грошові розрахунки, акумулює грошові кошти та інші цінності, надає кредити та здійснює послуги за фінансовими операціями [8].

Так наприклад в своїх працях Н.В. Мороз та Т.П. Мороз [1], А.М. Герасимович [2], О.О. Затварська [3], Р.І. Тиркало [4], Ю.І. Буріменко [5], дуже ретельно аналізують шляхи підвищення прибутковості банківських установ України та пропонують власні висновки щодо заходів підвищення ефективності діяльності банківських установ.

Інтеграція України до європейського та світового фінансового простору є одним з пріоритетних та головних завдань її розвитку. На шляху до світового співробітництва головна увага приділяється трансформації банківської системи, а саме розробки підвищенню її ефективності. Потенційним напрямом у цій сфері стає формування ефективних фінансових ринків із надійними фінансовими установами, що здатні правильно управляти ними.

Наукові праці, публікації відомих вчених та рекомендації стосовно способів оцінювання ефективності хоча і досить значні в рамках загальної теорії ефективності, проте все ще є проблеми визначення саме специфіки економічної ефективності банківської системи залишаються недостатньо розглянутими в теоретичних та в методично-практичних розробках. Проблема пошуку напрямків ефективності діяльності банківських установ, та підходів до її визначення, присвячено лише декілька окремих наукових робіт.

За сучасних умов економічну ефективність слід розглядати як вбудовану характеристику, в якій концентровано відображається загальний результат діяльності банківської установи. До особливостей розробки напрямків підвищення ефективності діяльності банківських установ можна віднести рекомендації надані нижче:

1. Удосконалення теоретичних методів функціонування та розвитку банківської системи країни з урахуванням специфіки перехідного періоду є необхідністю створення ринкового господарства
2. Банківську систему слід розглядати як велику динамічну цілеспрямовану відкриту систему.
3. Банківська система України має бути системою перехідного типу
4. Визначальний вплив на розвиток банківської системи України повинна мати грошово-кредитна політика Національного банку України.
5. Підвищення рівня капіталізації комерційних банків методом стимулювання злиття та об'єднання невеликих банківських установ.

6. Ефективність функціонування банківської системи України потрібно визначати через міру виконання системою притаманних їй функцій та досягнення поставлених цілей.

7. Залежність від державної політики в сфері банківської діяльності.

У результаті здійснення кредитних, розрахункових, грошових операцій та інших видів діяльності банків формується банківський прибуток. Він є джерелом виплати дивідендів акціонерам, створення фондів банку, базою підвищення добробуту банківських працівників. Прибуток банку – це різниця між валовими доходами банку та витратами. Прибуток банку складають:

- від основної діяльності;
- валовий прибуток;
- чистий прибуток.

Від ефективності використання власних і залучених коштів залежить прибутковість банку. Банк може підняти рівень доходності шляхом зміни структури активних операцій і співвідношення між позичковими та інвестиційними операціями на користь більш вигідних, а також через регулювання своєї короткострокової заборгованості й депозитних рахунків.

Українська банківська система має великі перспективи щодо підвищення напрямків ефективності діяльності комерційних банків, але це можливе лише за умов покращення не тільки стану банківської системи, а і всієї економіки України в цілому.

Банківська система є однією із найважливіших сфер економіки ринкового середовища. Її стабільність – це гарант розвитку країни, тому першочергові заходи щодо поліпшення економічного стану мають бути спрямовані на досягненні та збільшенні прибутковості банків.

На сьогоднішній день в умовах нестабільного середовища є надзвичайно важливими дослідження та впровадження заходів, які допомогли б досягти мінімізації ризиків банківської установи:

- Банк повинен зменшувати збиткові та малоприбуткові операції;
- Зростання групи активів, що приносять процентний дохід;
- Зміна загального рівня процентної ставки по активних операціях банку;
- Зменшення ризиків, тобто диверсифікація позик;
- Встановлення ліміту надання позик;
- Резервування у найбільш раціональних межах;
- Постійний контроль банку за станом справ позичальника на протязі всього терміну користування позиною.
- Регулювання політики управління ліквідністю та прибутковістю у вирішенні конфлікту цілей ліквідності та прибутковості.

Для повної забезпеченості довгострокової фінансової стабільності в державі необхідні подальші трансформаційні зміни всіх елементів фінансової системи країни, які, дають змогу виділити проблеми, що потребують першочергового вирішення. Вибір вірного напрямку підвищення ефективності діяльності банківських установ в умовах інтеграції України до європейського фінансового простору, є важливою передумовою для досягнення сталого економічного зростання України.

Список літератури:

1. Мороз Н.В. Шляхи підвищення прибутковості банківських установ України : тези доповіді всеукраїнської науково-практичної конференції [«Управління у сфері фінансів, страхування та кредиту»], (Україна, НУ "Львівська політехніка", 8-10.10.2007р.) / Н.В.Мороз, Т.П. Мороз. – Л. : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2009. – С.114-117.
2. Аналіз банківської діяльності : [підручник] / Герасимович А.М., Алексєнко М.Д., Парасій-Вергуненко та ін., [за ред. Герасимовича А.М.]. – К.: КНЕУ, 2006. – 600 с.

3. Затварська О.О. Банківська система України та основні напрями її розвитку: дис. канд. екон. наук: 08.04.01 / Затварська Олена Орестівна. – К., 2004. – 184с.
4. Банківська справа : [Навчальний посібник] / За ред. Гиркала Р.І. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 314с.
5. Буріменко Ю.І. Напрями підвищення прибутковості банківської установи в умовах здійснення зовнішньоекономічної діяльності [електронний ресурс] : Мат. VI міжнар. наук.-практ. конф. [«Наука и инновации – 2013»], (Чехія, Прага, 07.10-15.10.2013р.) / Ю.І. Буріменко, О.С. Голубова – Прага : Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2013. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NII_2013/Economics/1_147003.doc.htm (10.02.2014). — Назва з екрану.

К.е.н., доц. Побережець О.В, Демирова С.Д.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ РОБОТИ ФІНАНСОВОЇ ІНСПЕКЦІЇ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Одеса

Державна фінансова інспекція України (Держфінінспекція України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України, входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю. Вона створена 23 квітня 2011 року в результаті реформування Головного контрольно-ревізійного управління України [2].

Фінансова інспекція України в Одеській області, здійснює контрольно-ревізійну роботу в на основі координації та узгодженості дій, застосування єдиних підходів до проведення внутрішньої контрольно-ревізійної роботи, неухильного дотримання законодавства та запобігання невиконанню вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань, якими регулюється фінансово-господарська діяльність.

Важливим аспектом діяльності державних фінансових установ є створення ефективної організаційної структури, яка представлена на рис. 1.

Основними завданнями фінансової інспекції в Одеській області є:

- організація та здійснення контролю за фінансово-господарською діяльністю, використанням фінансових, матеріальних і матеріально-технічних ресурсів та коштів підприємствами, установами і організаціями, забезпечення удосконалення бухгалтерського обліку;
- установа осіб, винних у допущенні виявлених під час проведення контрольних заходів порушень законодавства;
- аналіз умов, причин і наслідків порушень законодавства і недоліків, виявлених під час проведення контрольних заходів, розроблення пропозицій щодо їх усунення та запобігання їм у подальшому;
- забезпечення відповідних територіальних органів внутрішніх справ, інших органів виконавчої влади, юридичних та фізичних осіб достовірною інформацією про стан фінансово-бюджетної дисципліни у відповідній сфері.

Держфінінспекція в Одеській області у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства України, нормативно-правовими актами МВС, нормативно-правовими актами Державної фінансової інспекції України з питань організації та здійснення внутрішньої контрольно-ревізійної роботи [3].

Ефективність роботи контролюючих органів підтверджується даними про результати діяльності Держфінінспекції.

Керівництво	
Начальник Держфінінспекції в Одеській області	
Перший заступник начальника Держфінінспекції	
В. о. заступника начальника Держфінінспекції	
Обласний апарат	
Заступник начальника відділу організаційної роботи	
Начальник відділу державного фінансового аудиту бюджетних програм та діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки	
Начальник відділу операційного аудиту	
Начальник відділу інспектування у сфері освіти і науки	
Начальник відділу інспектування у сфері охорони здоров'я	
Начальник відділу інспектування у соціальній сфері та культурі	
Начальник відділу інспектування у сфері послуг	
Начальник відділу моніторингу ризикових операцій та державних закупівель	
Начальник відділу інспектування в агропромисловому комплексі та сфері використання природних ресурсів	
Начальник відділу інспектування у сфері матеріального виробництва та фінансових послуг	
Начальник відділу інспектування органів державної влади	
Начальник відділу правової роботи	
Завідувач сектору внутрішнього аудиту	
Начальник відділу планування, бухгалтерського обліку та звітності	
Начальник відділу кадрів	
Начальник відділу інформаційних технологій	
Територіальні підрозділи	
Балтська міжрайонна державна фінансова інспекція	
Березовська міжрайонна державна фінансова інспекція	
Білгород-Дністровська об'єднана державна фінансова інспекція	
Любашівська міжрайонна державна фінансова інспекція	
Іллічівська об'єднана державна фінансова інспекція	
Ізмаїльська об'єднана державна фінансова інспекція	
Котовська об'єднана державна фінансова інспекція	
Одеська об'єднана державна фінансова інспекція	
Роздільнянська міжрайонна фінансова інспекція	
Тарутинська міжрайонна державна фінансова інспекція	

Рис. 1. Структура Державної фінансової інспекції в Одеській області

Результати діяльності Державної фінансової інспекції у м. Одеса за 2012-2013 рр.

Протягом січня-вересня 2012 року проведено 338 контрольних заходів, в тому числі ревізій фінансово-господарської діяльності – 329.

Ревізіями виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на 275 підприємствах, установах та організаціях на загальну суму 257,2 млн. грн., в тому числі: недоотримання фінансових ресурсів – 45,5 млн. грн.,

нецільових витрат – 1,0 млн. грн., незаконних витрат – 210,4 млн. грн. та недостач ресурсів – 282,39 тис. гривень.

В межах прав і наданих повноважень вжито відповідні заходи, в результаті яких протягом січня-вересня 2012 року забезпечено відшкодування і поновлення незаконних, нецільових витрат та недостач ресурсів на загальну суму 31,5 млн. гривень.

Загальна сума фінансових ресурсів, які в результаті контрольних дій додатково надішли до бюджетів, бюджетних установ, організацій та підприємств, складає 43,9 млн. гривень [4].

З метою вжиття відповідних заходів до порушників фінансової дисципліни до правоохоронних органів протягом січня-вересня 2012 року передано 103 ревізійних матеріали. За матеріалами ревізій, проведених фахівцями Державної фінансової інспекції в Одеській області порушено 33 кримінальні справи. Крім того, за результатами участі працівників Державної фінансової інспекції в Одеській області у якості залучених спеціалістів у перевірках, що проводились правоохоронними органами порушено 50 кримінальних справ.

Протягом січня-вересня 2012 року перед органами прокуратури, об'єктами контролю або його органом управління, іншими державними органами ініційовано 131 позов щодо відшкодування винними особами втрат фінансових та матеріальних ресурсів на загальну суму 40,7 млн. гривень.

Управлінням до суду пред'явлено 26 позовів щодо відшкодування винними особами втрат фінансових та матеріальних ресурсів на загальну суму 4,0 млн. гривень.

За порушення фінансової дисципліни до адміністративної відповідальності за ст.ст. 164-2, 166-6 КУпАП притягнуто 700 посадових осіб, передано до суду 102 протоколи про адміністративне правопорушення за ст. 164-12 та 164-14 КУпАП. Із переданих протоколів про адміністративне правопорушення за ст. 164-12 та 164-14 КУпАП судами прийнято 43 рішення про накладення адміністративних штрафів та 19 рішень про закриття справ про адміністративне правопорушення.

До порушників фінансово-бюджетної дисципліни застосовано 371 фінансову санкцію у вигляді призупинення бюджетних асигнувань, зупинення операцій з бюджетними коштами та зменшення бюджетних призначень.

Керівникам центральних і місцевих органів влади, підприємств, установ та організацій направлено 382 інформації та забезпечено прийняття ними 346 управлінських рішень, відповідно до яких 304 посадових осіб притягнуто до дисциплінарної відповідальності, до матеріальної – 109, звільнено із займаних посад – 31 посадову особу.

Фахівці Держфінінспекції в Одеській області протягом січня – червня 2013 року забезпечили усунення порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, на суму 37,1 млн. грн. Зокрема, до бюджетів різних рівнів, бюджетних установ, організацій та підприємств додатково надійшло 17,6 млн. грн. Відшкодовано і поновлено незаконних, нецільових витрат та недостач на суму 19,5 млн. грн.

За результатами ревізії керівники місцевих органів влади, підприємств, установ, організацій прийняли 176 управлінських рішень.

За матеріалами контрольних заходів правоохоронні органи розпочали 58 досудових розслідувань. Ще 42 досудові розслідування розпочато за результатами участі фахівців Держфінінспекції у перевірках, що їх проводили правоохоронні структури.

За порушення фінансової дисципліни до підприємств, установ та організацій застосовано 262 фінансові санкції.

До суду пред'явлено 24 позови щодо відшкодування винними особами втрат фінансових та матеріальних ресурсів на суму 73,4 млн. грн. Пред'явлення ще 63 таких позовів ініційовано перед органами прокуратури та об'єктами контролю.

За допущені порушення 547 посадових осіб притягнуто до адміністративної відповідальності, 221 – до дисциплінарної та матеріальної, 22 осіб звільнено із займаних посад.

Якщо зробити аналіз вищенаведених даних, то можна прослідити стійку тенденцію до зменшення фінансових порушень у 2013 р. порівняно з 2012 р., які були виявлені ревізіями та іншими перевіркам. Що ж стосується шахрайства з боку посадових осіб, то у 2013 р. показники помітно зросли (наприклад, адміністративна відповідальність).

У своїй діяльності працівники фінансової інспекції повинні дотримуватися єдиних загальних моральних принципів професійної діяльності – кодексу етики. Кодекс етики – це задекларована в принципах система моральних цінностей, які поділяються всіма посадовцями Держфінінспекції щодо яких ними добровільно взяті зобов'язання на їх дотримання у професійній діяльності. Кодекс етики стосується кожного окремого контролера-ревізора, державного аудитора, керівництва органу Держфінінспекції, вищого керівництва Голови Держфінінспекції, а також осіб, які працюють в органі Держфінінспекції та/або залучаються до контрольних заходів.

Отже, ефективність фінансового контролю залежить від раціональної організації роботи фінансової інспекції в цілому та в окремих його підрозділах. Основним показником доцільності функціонування Фінансової інспекції є зменшення фінансових порушень в Одеській області.

Список літератури:

1. Указ Президента України Про зміцнення фінансової дисципліни та запобігання правопорушенням у бюджетній сфері № 1251 від 25.12.2001. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Указ Президента України Про Положення про Державну фінансову інспекцію України №499/2011. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Загальні моральні принципи професійної діяльності працівників державної контрольно-ревізійної служби <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/58567> [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Державної фінансової інспекції в Одеській області <http://www.odoblkru.gov.ua/>

К.є.н., доц. Черкасова С.О., Волков О.А.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

В мінливих умовах зовнішнього середовища зростають вимоги до ефективності управління підприємствами, зокрема інноваційно-активним, що обумовлює необхідність функціональної активізації внутрішнього контролю та процесу його інформаційного забезпечення як складової частини системи управління. Все це потребує якісно нового теоретичного осмислення суті та ролі обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю в управлінні підприємствами, зокрема в сфері підвищення ефективності використання їх необоротних активів.

На сьогоднішній день актуальним завданням є перехід від традиційної пасивної констатації фактів господарського життя до активних, ефективно функціонуючих методів накопичення обліково-аналітичної інформації, що є реальною основою підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю на

підприємствах. Відповідно, сучасні проблемні аспекти розвитку системи внутрішнього контролю слід розглядати з позиції вдосконалення процесу її обліково-аналітичного забезпечення, а недостатнє вивчення проблемних питань щодо розкриття особливостей організації процесу обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств із застосуванням сучасних інформаційних технологій обумовлюють актуальність дослідження визначеної проблематики.

В рамках цього вирішення проблемних питань із забезпечення ефективного обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств із застосуванням інформаційних технологій та дослідження особливостей формування відповідного управлінського інструментарію набуває особливої актуальності. При цьому саме правильна організація бухгалтерського обліку набуває статусу одного з основних інструментів для ефективного управління і виконує функцію зворотного зв'язку, без якої неможлива дія системи управління на всіх її рівнях.

В самому загальному розумінні під обліково-аналітичним забезпеченням процесу управління слід розуміти сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних у обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно з визначеними цілями, а також нормативно-правовим, методичним, організаційним, програмним, математичним, технічним та ергономічним забезпеченнями. Це вимагає від системи управління поєднання всієї інформації, що використовується, специфічних засобів і методів її аналітичної обробки, а також діяльності фахівців з її ефективного удосконалення та використання [1].

Слід зауважити, що проведені дослідження дозволили визначити наступні основні недоліки існуючого обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств та визначити, що:

- на сьогоднішній день існують нерозв'язані проблеми, які виникають у ході реформування бухгалтерського обліку, зокрема господарських операцій з необоротними активами інноваційно-активних підприємств, оскільки немає належного рівня фінансово-економічного та податкового законодавства, що перешкоджає повному застосуванню принципів і методів бухгалтерського обліку в ринкових умовах господарювання;
- не вдосконалені діючі Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що ускладнюють процедури обґрунтування справедливої ціни необоротних активів;
- недосконале та потребує уточнення формування оптимальної моделі взаємозв'язку системи оподаткування з системою бухгалтерського обліку необоротних активів у зв'язку з використанням положень Податкового кодексу України, зокрема у питанні узгодженості принципів обліку;
- недосконалість процесу організації представлення необхідної інформаційної бази в наказах про облікову політику інноваційно-активних підприємств, оскільки було визначено, що на сьогоднішній день на вітчизняних інноваційно-активних підприємствах облікова політика в частині ведення обліку формування і використання необоротних активів є спрощеною без опису детальних облікових процедур. Зокрема, в наказі про облікову політику наводяться лише цитування та посилання на законодавчо-нормативні документи, що не завжди висвітлює конкретну методику ведення обліку необоротних активів [2]. Така ситуація впливає на якість обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю в процесі управління необоротними активами, що може призвести до прийняття неефективних рішень по їх управлінню;
- існування окремих недоліків в процесі автоматизації обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств. В рамках дослідження було виявлено, що найбільш придатним програмним продуктом для автоматизації обліку необоротних

активів на вітчизняних інноваційно-активних підприємствах на сьогоднішній день є “1С:Бухгалтерія”. Ця програма дозволяє отримати будь-яку інформацію про необоротні активи для поточного аналізу і контролю. Це, зокрема, первісна і залишкова вартість на початок і на кінець періоду, величина нарахованої амортизації, термін введення в експлуатацію й тощо. Всі ці дані необхідні для розрахунку основних показників, які характеризують необоротні активи: показники стану, показники руху, коефіцієнти ефективності використання, рентабельності й тощо. Облік необоротних активів у цій програмі поділяється на декілька етапів, таких як: надходження необоротних активів, введення їх в експлуатацію, нарахування амортизації і облік їх вибуття. При цьому в якості недоліку даної програми слід зазначити те, що за її допомогою не можна автоматично розрахувати показники, а потрібно обчислювати їх вручну або за допомогою табличного процесора “Excel” [3].

Таким чином, врахування наведеного переліку концептуальних положень та проблемних аспектів, виявлених в існуючому процесі організації системи обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств пропонується сформулювати концептуальну модель формування ефективного механізму організації системи внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств, що буде базуватися на виробі системи заходів щодо удосконалення існуючого процесу організації відповідного обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств на засадах:

- удосконалення підсистеми облікового забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів завдяки підвищенню аналітичності обліку необоротних активів в рамках збільшення інформаційності облікової політики інноваційно-активних підприємств, організації управлінського обліку необоротних активів та внесення відповідних змін в елементи облікової політики інноваційно-активних підприємств в розрізі її організаційної, методичної та технічної складових;
- удосконалення підсистеми аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств завдяки проведенню комплексного аналізу й оцінюванню ефективності їх використання в рамках підвищення результативності управління цим процесом;
- проведення оцінки надійності системи бухгалтерського обліку необоротних активів інноваційно-активних підприємств як складової інформаційного забезпечення системи їх внутрішнього контролю;
- комплексної автоматизації вищезазначених підсистем із використанням сучасних комп’ютерних технологій (див. рис. 1).

Таким чином, запропонована концептуальна модель формування ефективного механізму організації системи внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств, що включає в себе систему заходів щодо удосконалення існуючого процесу обліково-аналітичного забезпечення внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств завдяки підвищенню інформаційності їх облікової політики, організації управлінського обліку необоротних активів, проведенню комплексного аналізу й оцінюванню ефективності використання їх необоротних активів, проведенню оцінки надійності системи бухгалтерського обліку в рамках проведення оцінки надійності та ефективності системи внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств як складової інформаційного забезпечення системи їх внутрішнього контролю та комплексної автоматизації вищезгаданих підсистем на основі створення інтегрованої автоматизованої системи обліку необоротних активів, забезпечить їх систему управління комплексом методичних та організаційних інструментів, що значно покращують процес управління та підвищують ефективність фінансово-господарської діяльності.

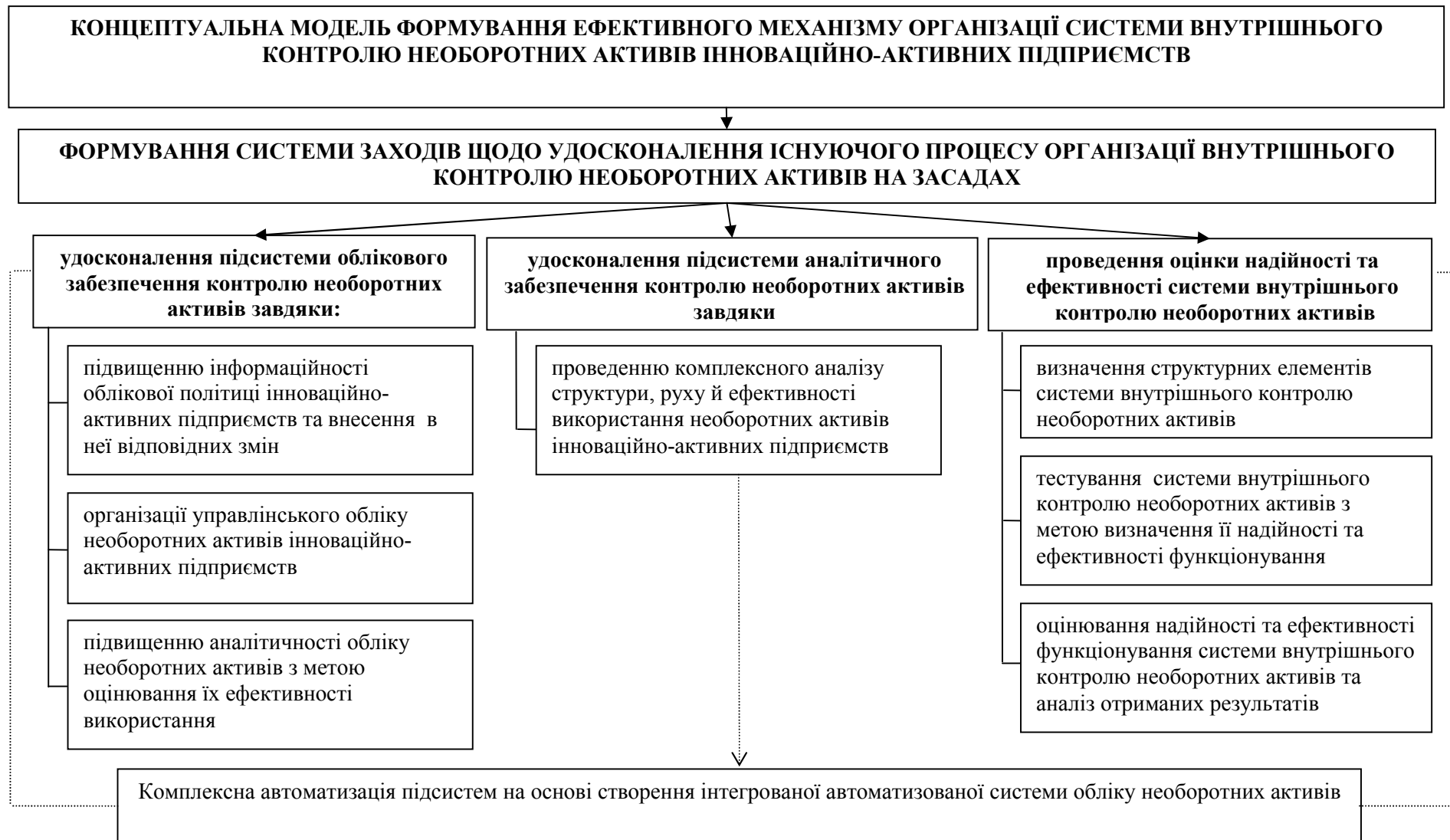

Рис. 1. Концептуальна модель формування ефективного механізму організації системи внутрішнього контролю необоротних активів інноваційно-активних підприємств

Список літератури:

1. Афанасьєва А.О., Черкасова С.О. Концептуальні засади обліково-аналітичного та контрольного забезпечення управління дебіторською заборгованістю інноваційно-активних підприємств із застосуванням інформаційних технологій // Матеріали IV Науково-практичної Інтернет-конференції “Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті” (Одеський національний політехнічний університет, 12-19 грудня 2013 року). – Одеса: ОНПУ, 2013.– Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/science/2013/12.12/Tezi.pdf>
2. Дерун І.А. Напрями вдосконалення облікової політики в частині необоротних активів промислових підприємств (на прикладі заводів залізобетонних конструкцій) / І.А. Дерун // Облік і фінанси. – 2013. – № № 4 (62). – С. 24 – 31.
3. Замрій Т.Б. Міжнародна практика та вітчизняний досвід удосконалення обліку необоротних активів / Т.Б. Замрій // Науковий вісник Рівненського інституту "Україна". – 2010. – № 1. – С.167 – 173.